

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
 ФАКУЛТЕТ: Филозофски

ИЗВЈЕШТАЈ

о оцјени урађене докторске тезе

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Наставно-научно вијеће Филозофског факултета Универзитета у Бањој Луци, на седници одржаној 17. новембра 2014. године, донело је одлуку број 07/3.2430-1/14 о именовану Комисије за оцену урађене докторске дисертације мр Славојке Бештић-Бронза под насловом *Уједињење Њемачке и југословенско јавно мњење*.

Комисија је именована у следећем саставу:

1. Проф. др Никола Б. Поповић, дописни члан Академије наука и умјетности Републике Српске, ужа научна област Општа историја, председник;
2. Доц. др Горан Латинковић, доцент Филозофског факултета Универзитета у Бањој Луци, ужа научна област Национална историја, члан; и
3. Доц. др Александар Животић, доцент Филозофског факултета Универзитета у Београду, ужа научна област Национална историја.

Датум и орган који је именовао комисију. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звање, назив уже научне области за коју је изабран у звање и назив универзитета и факултета у којој је члан комисије запослен.

1. УВОДНИ ДИО ОЦЈЕНЕ ДОКТОРСКЕ ТЕЗЕ

Докторска дисертација мр Славојке Бештић-Бронза под насловом *Уједињење Њемачке и југословенско јавно мњење* садржи 278 страница, 684 напомене и осам илустрација. За израду рада коришћени су: периодика (једанаест дневних новина и часописа), две збирке објављених докумената, седам мемоарско-дневничких дела, 57 монографских публикација и десет расправа и чланака, као и једанаест интернет страница. У складу са методологијом писања научно-истраживачких радова, дисертација садржи:

Предговор (стр. 4–16)

Уводни дио – Питање њемачког уједињења и југословенско-њемачки односи прије 1989. године (стр. 17–89)

Први дио – Пут према уједињењу Њемачке 1989. године и југословенско јавно мњење (стр. 90–207)

Други дио – Завршетак процеса њемачког уједињења и Југославија 1990. године (стр. 208–261)
 Закључак (стр. 262–266)
 Прилози (стр. 268–272)
 Извори и литература (273–278)

а) Истаћи основне податке о докторској тези: обим, број табела, слике, број цитиране литературе и навести поглавља.

2. УВОД И ПРЕГЛЕД ЛИТЕРАТУРЕ

Уједињење Немачке и југословенско јавно мњење до данас није било предмет било каквих студија. Последњих година објављено је неколико радова о југословенско-њемачким односима, међу којима се посебно истичу радови београдског историчара Владимира Ивановића, о односима двеју држава шездесетих и седамдесетих година 20. вијека (Vladimir Ivanović, *Jugoslavija i SR Njemačka 1967–1973: između ideologije i pragmatizma*, Beograd 2009) и о југословенским гастарбајтерима у Немачкој и Аустрији (Vladimir Ivanović, *Geburtstag pišeš normalno: jugoslovenski gastarbajteri u SR Njemačkoj i Austriji 1965–1973*, Beograd 2012). У оквиру кандидаткињиног приступа проучавању теме важну улогу имало је њено претходно бављење разним облицима југословенско-немачких односа кроз магистарски рад *Источна политика њемачког канцелара Вилија Бранта и Југославија 1969–1974*, који је одбрањен марта 2007. на Филозофском факултету Универзитета у Бањој Луци. Њена дисертација је наставак и додатно продубљивање започетог проучавања југословенско-немачких односа, који су у српској историографији били запостављени. Кандидаткиња је квалитетно обрадила тему и дала драгоцен допринос проучавању историје југословенско-немачких односа у 20. веку.

- а) Укратко истаћи разлог због којих су истраживања предузета и циљ истраживања;
 б) На основу прегледа литературе сажето приказати резултате претходних истраживања у вези проблема који је истраживан;
 в) Навести допринос тезе у рјешавању изучаване проблематике;
 г) У прегледу литературе треба водити рачуна да обухвата најновија и најзначајнија сазнања из те области код нас и у свијету.

3. МАТЕРИЈАЛ И МЕТОД РАДА

Изворна подлога докторске дисертације Славојке Бештић-Бронзе је обимна, разноврсна и садржајна, што је врлина од које зависи и квалитет научног рада у целини. Приликом израде дисертације, кандидаткиња је превасходно користила периодику, тј. једанаест дневних новина и часописа, као и 87 разних библиографских јединица, укључујући две збирке докумената из западнонемачких архива. Београдски, загребачки, љубљански и сарајевски листови из дана у дан, из недеље у недељу, у периоду 1989–1990. године, регистровани су скоро сва збивања на политичкој сцени републичких центара, опречност њихових мишљења, практичних поступака и медијског рата, који се са терена Југославије преносио и у западнонемачку периодику. Проучавање југословенских листова било је веома

корисно у сагледавању целине теме, и у њеној немачкој и у југословенској половини.

Кандидаткиња је применила методе карактеристичне за историјску науку, а коришћени извори и литература дали су јој довољно материјала за поуздано истраживање. Методологија њеног рада је адекватна, тачна и савремена и није било промена у односу на план истраживања који је дат приликом пријаве дисертације. Резултати истраживања су јасно и прегледно приказани, а композиција дисертације је хронолошко-проблемска.

- а) објаснити материјал који је обрађиван, критеријуме који су узети у обзир за избор материјала;
- б) дати кратак увид у примјењени метод рада при чему је важно оцјенити сљедеће:
- в) да ли су примјењене методе адекватне, довољно тачне и савремене, имајући у виду достигнућа на том пољу у свјетским нивоима;
- г) да ли је дошло до промјене у односу на план истраживања који је дат приликом пријаве докторске тезе, ако јесте зашто;
- д) да ли испитивани параметри дају довољно елемената или је требало испитивати још неке, за поуздано истраживање;
- е) да ли је статистичка обрада података адекватна;
- ж) да ли су добивени резултати јасно приказани;

4. РЕЗУЛТАТИ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ИСТРАЖИВАЊА

Тема докторске дисертације *Уједињење Њемачке и југословенско јавно мњење* је вишеслојна и вишезначна, она је и историјска и политиколошка, и "немачка" и "југословенска", а с обзиром на то какво је било мјесто Немачке у животу Европе у 20. веку, посебно после Другог светског рата, она је еминентно европска. Постојање и живот двеју немачких држава, од 1949. до 1990. године, снажно је утицало на живот целог континента, понајвише у сфери економије. Оригиначне политичке идеје пореклом из немачких држава после 1945. године нису евидентне. Реалност је била таква да су обе немачке државе биле сконцентрисане на изградњу сопствених друштвено-политичких система и држава, зависно ком су војно-политичком савезу (блоку) припадале: Западна Немачка – Северноатлантском савезу (НАТО, настао 1949), а Источна Немачка – Варшавском уговору (настао 1955). По логици припадности наведеним војнополитичким савезима, требало би да су обе немачке државе биле учеснице Хладног рата, али су углавном биле статичне и, у ствари, полигон Хладног рата.

Да ли је реалност постојања две немачке државе, по природи ствари, на дневни ред живота и историје, постављала неопходност немачког државног уједињења? С тим у вези, рађа се и питање: да ли је немерљива војна и политичка премоћ суперсила (САД и СССР), победница у Другом светском рату, у старту одагнавала сваку помисао на потребу или могућност немачког државног уједињења? Да ли је могуће да је немачка реалност идеју уједињења померала у сферу фантазије или је пак опстајала у свести немачке нације, као животни императив кога се немогуће одрећи? Ако је идеја немачког државног уједињења била жива и свести немачке нације, без обзира на постојање две немачке државе, поставља се питање њеног неговања, артикулације у условима идеолошке и политичке супростављености двеју немачких држава. На ово се надовезује и питање првенства у артикулисању уједињења и стварања јединствене немачке државе по властитом моделу. Једном речи, ваља знати

ко је био немачки "Пијемонт" у 20. веку.

Сва наведена питања била су у средишту дисертације Славојке Бештић-Бронзе. Она јасно саопштава да је СР Немачка била неупоредиво снажнији, независнији и активнији учесник на европској и светској сцени, а нарочито у оквиру самог уједињења двеју немачких држава. Она додатно појашњава да су Велика Британија и Француска биле највећи заговорници разједињавања немачке државе, а илустрације ради, кандидаткиња наводи да се Шарлу Деголу приписује изјава да толико воли Немачку, да је срећан што постоје чак две. Кад је реч о проблему немачког уједињења, кандидаткиња указује на реалност из које је извирала лидерска предност Западне Немачке, а на првом месту је била величина њене територије и бројност њеног становништва (око 60 милиона), наспрам Источне Немачке (око 17 милиона), као и привредни успон Западне Немачке, који Источна Немачка није могла пратити.

У поимању суштине своје теме, Славојка Бештић-Бронза оправдано је пошла од тога да су односи између Западне Немачке и Југославије били објективно неупоредиво интензивнији у оба смера него односи Источне Немачке и Југославије, без обзира на постојање идеолошке блискости. Кандидаткиња је приметила да југословенска криза ни на који начин није утицала на динамику решавања немачког питања, док је с друге стране процес немачког уједињења у знатној мери утицао на развој југословенске кризе. Овим је кандидаткиња отворила питање југословенске димензије теме, оријентишући се на три републичка центра: Београд, Загреб и Љубљану. Сваки од ових центара водио је самосталну политику и утицао на стварање сопственог јавног мњења, чији је израз била штампа.

Славојка Бештић-Бронза пише да су у Београду били сумњичави у могућности уједињења Немачке, за разлику од Љубљане и Загреба. Скептицизам Београда био је подстицан информацијама о британским, француским и америчким истоветним ставовима. Кандидаткиња је, поред осталог, закључила да су руководства Хрватске и Словеније на могућност уједињење Немачке гледали као на "погонско гориво" сопствене независности, а да су немачки медији форсирали комерцијални сензационализам, те понекад отворено гајили културу конфликта. Подразумева се да су немачки медији следили службену политику Западне Немачке.

Кандидаткиња је добијене резултате правилно, логично, критички и сасвим јасно тумачила. Њена дисертација обилује новим подацима, који историјској науци до сада нису били познати и стога ће бити драгоцено штиво у проучавању југословенско-немачких односа, али и историје савремене Европе.

- а) Укратко навести резултате до којих је кандидат дошао;
- б) Оцијенити да ли су добивени резултати правилно, логично и јасно тумачени, упоређујући са резултатима других аутора и да ли је кандидат при томе испољавао довољно критичности;
- в) Посебно је важно истаћи до којих нових сазнања се дошло у истраживању, који је њихов теоријски и практични допринос, као и који нови истраживачки задаци се на основу њих могу утврдити или назирати.

5. ЗАКЉУЧАК И ПРИЈЕДЛОГ

У историографији до сада није постојала студија, нити обимнији научни рад о

уједињењу Немачке и југословенском јавном мњењу, стога је докторска дисертација Славојке Бештић-Бронза потпуно ново и оригинално научно дело. Резултати њеног истраживања утемељени су на основу бројних извора и литературе, правилно и потпуно јасно интерпретирани, поштујући историјску методологију и највише стандарде који се стављају пред докторанда.

На основу свега наведеног, Комисија има част да Наставно-научном вијећу Филозофског факултета Универзитета у Бањој Луци предложи да прихвати овај Извјештај и одобри мр Славојки Бештић-Бронзи одбрану докторске дисертације *Уједињење Немачке и југословенско јавно мњење*.

- а) Навести најзначајније чињенице што тези даје научну вриједност, ако исте постоје дати позитивну вриједност самој тези;
- б) Ако је приједлог негативан, треба дати опширније образложење и документовано указати на учињене пропусте, односно недостатке написане докторске тезе.

Бања Лука, 15. децембар 2014.

ПОТПИС ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. Проф. др Никола Б. Поповић

2. Доц. др Горан Латинковић

3. Доц. др Александар Животић

4.

5.

6.

ИЗДВОЈЕНО МИШЉЕЊЕ: Члан комисије који не жели да потпише извјештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извјештај образложење, односно разлог због којих не жели да потпише извјештај.